

2015 - Az 5. szám tartalomjegyzéke:

Címlap: XIX. EUROPA CANTAT - PÉCS

Címlap: Gál Béla

Bravó, Europa Cantat! (Kocsis Klára)	3-6. oldal
A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA állásfoglalása (Dr. Mindszenty Zsuzsánna)	6. oldal
Minél több éneket! (Bárdos Lajos)	7-8. oldal
Muzsikál az erdő (Ittész Mihály)	8. oldal
Lajtha László zeneszerző, népzene kutató emlékére szobrot avattak Budapesten, a Károlyi Kertben (Márkusné Natter-Nád Klára) ..	8-9. oldal
Bartók-Pásztory díj átadása 2015. március 25-én, a Zeneakadémián (Márkusné Natter-Nád Klára)	10. oldal
A Nemzeti Énekkar és Antal Mátyás Liszt-díjas karnagy – Bartók-Pásztory díjas – Laudáció (Erdei Péter)	10-11. oldal
IV. Keszthelyi Dalünnep (Nagy Ernő)	11-12. oldal
Újabb énekkar vette fel Bárdos Lajos nevét (Bárdos Ágota)	13. oldal
NépZeneSzó	
XIX. Egri Népzenei Gála és Aranypáva Nagydíjas Verseny (Fehér Anikó)	14. oldal
VII. Pünkösdváros Fesztivál Baján 2015 (Hraschek Katalin)	15-17. oldal
Egy kis technika... 113. (Dr. Bruckner Adrienne)	17. oldal
Felhívás "Legyen a zene mindenkié!" - Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusverseny	18-19. oldal
Csoportos és egyéni énekhangképzési ismeretek Felhívás (Dr. Bruckner Adrienne)	19. oldal

Hátlap: EUROPA CANTAT 2015 - PÉCS (Schrämpf Kilián rajza)

KITÜNTETÉSEK 2015. augusztus 20-án

Állami kitüntetéseket és szakmai díjakat adott át Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere augusztus 20-a alkalmából

Kiemelkedő színvonalú munkája elismeréseként **Magyar Érdemrend Tisztikeresztje polgári tagozat** kitüntetésben részesült:

KOLLÁR ÉVA, Liszt Ferenc-díjas karnagy, a KÓTA örökös tiszteletbeli elnöke, az Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyetemi tanára

Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült színvonalas szakmai munkájáért:

ANTAL MÁTYÁS, Liszt Ferenc-díjas karmester, a Nemzeti Énekkar karigazgatója

VAJNA KATALIN, zenetanár, karnagy, a szolnoki Ádám Jenő Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola igazgatóhelyettese

Kitüntetésükhöz őszinte szívből gratulálunk, további munkájukhoz sok sikert és jó egészséget kívánunk!

SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK SZÜLETÉSNAPIJÁN

Kollár Éva Liszt-díjas karnagyot (1945. 10. 17.)

Soproni József Kossuth- és Erkel-díjas zeneszerzőt (1930. 10. 04.)

Körtvélyesi Oszkár karnagyot (1930. 10. 24.)

Sok szeretettel gratulálunk, további munkájukhoz sok sikert és jó egészséget kívánunk!

ZeneSzó

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA - lapja XXV. évfolyam. A szerkesztőbizottság elnöke: Márkusné Natter-Nád Klára
Tagjai: Kéry Mihály, Nógrády László, Ruthner Judith, Vajna Katalin, Vass M. Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes
A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406
Kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.
A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közölték nem használhatók fel.
Kiadja: A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtítkár
A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.
Előállítja: Gál Béla 2112 Veresegyház, Fő út 84. E-mail: asreklam@gmail.com Tel.: (+36-30) 250-2416
HU ISSN 1215-0436
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél.
E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu Faxon: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444
Egy példány ára 300,-Ft Előfizetési díj egy évre 3000,-Ft (10 szám)

nka
Nemzeti Kulturális Alap

BRAVÓ, EUROPA CANTAT!

Az örökifjú Sophie néni

Sophie néni, alias Sophiana, Pécs-Bölcsesség néni, a majd harminc évvel ezelőtti pécsi Europa Cantat négy méteres bábfigura jelképe szemernyit se öregedett az eltelt három évtizedben. Ormótlanul bájos, „néni” alakja a közönség nagy derűtségére most is, mint idestova harminc éve, mókázott, mórlikálta magát a zenére, sőt időnként kifejezetten kacéran riszált és kacsingatott is, mindvégig ugyanúgy imbolyogva a nézők feje fölött, felülről vigyázva a Dóm teret, ahol a XIX. Europa Cantat Pécs központi eseményei tíz napon át szinte szünet nélkül zajlottak. (Dolgoztak ám inuk szakadtáig az izasztó hőségben a Sophie néni hátulról ölnyi rudakkal mozgó szegény bábosok!) De nemcsak ez a a szeretetre méltó bábfigura köszönt vissza a hajdani Europa Cantatot idézve, hanem a hajdani fesztivált idézte a felkérésre írott, megnyitón elhangzó Tillai-mű is, valamint a hajdani EC tárgyi emlékeit, fotóit megörökítő pécsi kiállítás. De ezzel nagyjából ki is merült a múltidézés, a fő hangsúly mindvégig a jelenen (sőt az atelier-k munkájában a jövőn, a lehetséges karnagy, zeneszerző, művészeti utak kimunkálásán) volt. Hogy esett, mint esett a 2015. július 24-étől augusztus 2-áig tartó tíznapos fesztiválon? Pillantunk bele – az összkép igényével – a tíznapos eseménysor forgatagába!

Honnan? Hányan? Kik? Mit?

Igazi öröm összegezni egy jól sikerült és jól szervezett fesztivál adatait, – mert tapasztaltam alapján hiszem, hogy minden résztvevő jó szájjal, elégedetten, kedvező benyomásokkal távozott. Bár 48 ország jelezte előre a részvételi szándékát, végül „csak” 47 ország küldte el az énekeseit. (Egyedül az afrikai fiatalok kórusa nem jöhetett el, úgy hírlik azért, mert nem kapták meg az útlevelüket.) Viszont a több mint 4000 résztvevő létszáma túlszárnyalta a harminc évvel ezelőt, ugyanis akkor nagyjából 3800 énekes érkezett hozzánk. Mindenki kétkedéssel fogadta a most meghirdetett 50 atelier-t, túl soknak találva az 50-et, és az is kérdéses volt, lesz-e mindegyikre jelentkező, hiszen némelyikük túl bizzar, sőt elképesztően „lila” témát ígért. Végül győzött a józan ész és a „természetes kiválasztódás”, és „csak” 40 atelier indult, a maradék tízre – a legbizarrabbakra – nem akadt jelentkező, és ez így helyes. Legtöbbször – 165-en – a „Vesperae Russica” atelier-en vettek részt, a vezetője Alekszej Petrov, a Moszkvai Kórusvezetők Egyesületének első embere volt, aki Rahmanyinov „Éjszakai áhítat” című művét és más orosz, ukrán szerzők műveit elemezte. Második volt a népszerűségi „toplistán” a „Latin szenvedély” atelier 125 résztvevővel. Ezt Virginia Bono argentin zenepedagógus és karnagy vezette, latin- és dél-amerikai ritmusok, dallamok világába kalauzolta el a hallgatókat. Még egy beszédes adat: a rendezvények, hangversenyek nemcsak Pécsen, hanem Baranya megye további tizennégy településén is folytak a fesztivál idején, tágasabb horizontot nyitva vendég és vendéglátó számára, egyaránt.

Friss zenét mindenkinek!

Ezzel a jelszóval lehetne legjobban megfogalmazni a mostani Europa Cantat egyik fő célkitűzését, hogy friss zenét kínáljon fel az érkező énekeseknek és zenészeknek, hogy zeneszerzőket és karnagyokat hozzon össze a munka révén. Épp ezért öröm volt ott látni az atelier-k vezetői közt nemcsak a nagyvilág, hanem a magyar kórusélet és a magyar

karnagyok színe-javát. Hangversenyről hangversenyre tartva, akár az árnyas Dóm tér nyüzsgő, ingyenségeket kínáló bódéi közt sétálgatva, akár a rusztikusabb zenei élvezeteket kínáló Széchényi téri kavalkádban téblábolva, vagy az egyik templomi hangversenyéről a másik templomi hangversenyre tartva, vagy a lélegzetelállítóan gyönyörűen felújított Zsolnai Negyedben tartott hangversenyekre igyekezve minduntalan ismerősökbe botlott az ember, jelezve, hogy a megbocsáthatatlanul vérszegény előzetes sajtóbeharangozás ellenére azért aki szívügyének tekintette a magyar kultúrát és a kóruséneklést, ott volt Pécsen ezekben a napokban. Hol itt, hol ott tűnt fel az örök vidor, fűrgő Mindszenty Zsuzsanna, a KÓTA elnöke is, hangversenyeken, külföldi karnagyokkal beszélgetve. (Jó érzés ám a legénységnek látni, hogy a táborok nem csak messziről szemléli a csatát, hanem jelen van, ahol dörögnek az ágyúk, cseng a kard!)

A Friss zenét mindenkinek célkitűzést szolgálta az is, hogy a szervezők húsz műhelyhez zeneszerzőket kértek fel a világ minden tájáról, hogy az adott műhely témájához egy teljesen új művet komponáljanak. Így három magyar zeneszerző is új művel jelentkezett. Tillai Aurél (művét a megnyitón adták elő, ő vezényelte a saját művét), Gyöngyösi Levente (a „Shakespeare a zenében” atelier-hez írt művet), Vajda János új opuszát pedig – ígérete szerint – a Camerata Musica Limburg kórus adja majd elő a fesztivál után. De

volt még sok más érdekesség is. No de csak sorjában!

English spoken

Volt szerencsém egyazon szállodában lakni japán, kínai és olasz kórusokkal (és meghallgatni a szereplésüket, élvezni a magyartól eltérő előadói stílusukat), mint ahogy volt szerencsém holland, Lahtiból érkező finn (Lahti évtizedek óta Pécs egyik testvérvárosa), aradi (szintén Pécs testvérvárosa), szerb, horvát, szlovén, török, svájci, kórusokat is sorra látogatni, de mivel nincs gumiból a fránya idő, csak annyit bírtam szusszal, amennyi a tízszer 24 órába belefért. De akárhová mentem is, mindenütt az angol volt a műsorközlés nyelve, a karnagyok angolul adtak utasításokat a kórusoknak, mindenki angolul beszélt mindenkivel és mindenkire. (Volt ugyan kivétel, mint például a kodályi világtól idegenkedő holland–dán Daniel Reuss, a Cappella Amsterdam művészeti vezetője, aki a franciát az angollal elegyítve vezette karnagyok számára a mesterképző foglalkozását a pécsi Civil Közösségek Házában a fesztivál idejére ideiglenesen megnyitott „Holland House”-ban a TENSO (network profi kórusok számára) együttműködésével, ahol a neves Holland Kamarakórus volt a bemutatókórusa.) De a fesztivál általános érintkezési nyelve mégiscsak az angol volt. Holott Európa zenei életének jelentős más – német, francia, itáliai – súlypontjai is léteznek, de az angol nyelv egyeduralma miatt kissé kevesebb fény esett rájuk, mint egyébként. (Igaz, például „Olasz Ház” is működött a fesztivál idején, szintén a Civil Közösségek Házában, a „Holland Ház” mellett, ennek ellenére ezen a fesztiválon kétségtelenül angol nyelvi dominancia érvényesült, – szerencsére csak a kórusfoglalkozásokon és a közönségnek szóló összekötőszövegekben, az éneklésben azonban nem. Honfitársaim a nyugati nyelvek tanulását visszafogó negyvenéves csasztuskakorszak után most sietve igyekeznek behozni az idegen nyelvek ismeretében, használatában kialakult sajnálatos lemaradásukat, úgyhogy ez a tíz nap a magyarok számára úgyszólván felért egy gyorstalpaló intenzív angol nyelvi kurzussal is. Az esténteinti közös énekléseken azonban már megnyugtató európai egyenlősdi érvényesült, a tetszetős kiadású különböző énekeskönyvekből (jó, hogy erre is – hasznos kiadványokra és daloskönyvekre –, költöttek a szervezők) mindegyik résztvevő megkapta saját népe legnépszerűbb dalait, kórusműveit is. Amelyeket boldog felszabadultsággal mindannyian együtt sorra énekeltünk, egyiket a másik után, ízlelgetve a hasonlóság és a másféleség zamatát. Érdekes, hogy mégse angol dal, hanem a fesztivál dala, halandzsanyelven írott roppant pergő ritmusú Sing! Sing! aratta a legnagyobb közönségikert. Talán azért, mert szerepel benne a kissé csipkelődő népi etimológiával elferdített „Hungarika jó” kifejezés is? Ki tudja... És legyünk őszinték: „Hungarika” tényleg jó volt hozzánk ebben a tíz napban, mert – igaz, háromévi megfeszített, kemény szervező munka után és jelentős állami hozzájárulással, de -- végül az események és rendezvények olyan bőségét és gazdagságát kaptuk, hogy úgy jártunk, mint a gyerek az óriási játékboltban: melyiket válasszam?

Öröm volt látni-hallani, hogy a pécsiek nemcsak kétszáz önkéntes segítőt vonultattak föl, hanem a lakosok is minden nyelvi nehézségük ellenére dicséretesen igyekeztek nyá-

jasnak, segítőkésznek bizonyulni. Még az a parasztkülsőjű magyar atyafi is, aki szemmel láthatóan úgy próbált útbá igazítani a pécsi buszon rossz buszra szálló német kórus-tagokat, hogy az ujjával kettőt mutatva nekik, rázogatta a kezét az orruk előtt, közben mindvégig magyarul beszélt a kamerádoknak. Akik aztán természetesen félreértették a kézjelet, és le akartak szállni a második megállónál, mert hogy kettőt mutatott. Az atyafi meg méltatlankodva, magyarul harsogta a busz közönségének, mintegy magyarázatul, hogy: „Hiába mondom ezeknek a süsü németeknek, hogy a kettős buszra kell átszállni, még mutatom is nekik, mégse értik.” Ha nem lenne annyira tipikusan magyar ez a történet, biz-isten, még kacagni is tudnék az egészen, de inkább beérem fanyar bazsaligyással. (Szerencsére kéznél voltam, és útbá igazítottam a „süsü” németeket.)

Szívet-lelket melengetőek voltak az esténteinti közös éneklések a Dóm téren, a közönség céltudatos bevonása a daltanulásba, amiről jeles meghívott karnagyok – Michael Gohl, Robert Sund és társai – gondoskodtak, akár a megnyitó napja előtti estén, július 24-én tartott előzetes közös éneklésen a Zsolnai Negyedben, akár a Dóm téren, mert így valóban közelebb kerülhettek egymáshoz a sokfelől jött emberek. Mi, magyarok a „Hej, Jancsika, Jancsika...” kezdetű népdallal rukkoltunk ki (ez már az előző pécsi Europa Cantaton is az egyik „hugarikum” volt!). Nemcsak fülbemászó, egyszerű, szép dallama miatt, hanem mert könnyen megtanítható, és érzékletesen mutatja be a magyar népdal jellegzetes vonásait: a kvintváltó dallamot, az egyszólamúságot, a feszes ritmust. Figyeltem, hogy reagál ezekre a jobbára más dallamvilághoz és ritmikához szokott nyugati, déli, északi közönség. Igyekeztek, láttam rajtuk, tényleg becsülettel igyekeztek megtanulni a „másmilyen” magyar dalt, és sikerült is nekik, de látva-hallva birkózásukat, a számukra idegen dallam- és ritmusvilággal, ismét igazat kellett adnom Kodálynak, aki a népzenénkkel „egyedül vagyunk” Európában érzését és ázsiai népzenei kötődésünket kissé melankolikus felhanggal megfogalmazta.

És akkor jött a komplex művészet

Böngészem az Europa Cantat Festival Guide (vajon miért nincs magyarul is a címlapon?) könyvet és a fesztivál naponta kiadott saját angol–magyar nyelvű újságát, és megakad a szemem Sonja Greinernek, az Európai Kóruszövetség – Europa Cantat főtitkáranak – beköszöntőjén. Ebben sorra veszi a XIX. Europa Cantat Pécs számára célul kitűzött elvárásokat. Egyebek közt azt írja: „...áttörni a falat a profi

és az amatőr kórusok közt; lebontani a határt az előadók és a közönség közt; a „crossover” jegyében nyomatékosan ráirányítani a figyelmet a kórusmuzsika és a más művészeti formák kombinálására.”

No, ha „crossover”, hát legyen, – és szépen elballagtam aznap este a neves Holland Kamarakórus Kodály Központ-beli hangversenyére, „crossover”-t sejdítve. Odafele a buszon kit látnak szemeim? *Párkai tanár úr* siet a feleségével a nyüzsgő tömegen át, ők is a hangversenyre igyekeznek. Fájós lába és hajlott kora ellenére nem volt rest, és a banánérlelő hőségben a hosszú, fárasztó Budapest–Pécs távolságot leküzdve utazott le erre a hangversenyre. Gyors hevenyészett eszmefuttatást folytatunk a komolyzenébe benyomuló könnyűzene „áldásos” voltáról, amíg a busz zötyög velünk a tett színhelye felé, aztán máris ott vagyunk a Búza térnél, a tavacska partjára épített gyönyörű, modern Kodály Központnál.

Pár perccel később, immár a helyemen fészkelődve várom a hangverseny kezdetét, közben morfondírozok: „Azok, akik ellenzik, hogy a kóruséneklést más művészeti ágakkal kombinálják, jobbra azt hozzák fel ellene, hogy a kóruséneklésre felrakott egyéb elemek külsődlegesek, nem művésziek, bár igyekeznek annak feltüntetni magukat. A kóruséneklésnek nincs ezekre a külsődleges, hatásvadászó sallangokra szüksége, a kóruséneklésnek egymagában is meg kell állnia a helyét. Azok a kórusok, amelyek az éneklésen kívül egyéb, külső eszközökkel ének, többnyire a szakmai hiányosságukat akarják ezzel ellensúlyozni, feljavítani. A jó kórushangzást nem kell mozgásos koreográfiákkal – mostanában nagy divat, hogy a kórusok egész kis táncműsört adnak elő éneklés közben – vagy filmvetítésekkel megerősíteni...” Idáig jutottam a morfondírozásban.

És akkor ott a Kodály Központban a Holland Kamarakórus minderre rácsófol. Leesett az állam attól, amit ott láttam-hallottam. No nem mintha nekünk, magyaroknak nem lenne néhány ugyanolyan színvonalú kórusunk, mint ez a holland kórus, hanem azért, mert megtapasztaltam, valóban lehetséges szervesen kombinálni a művészeti ágakat, hogy azok erősítsék egymást, és új esztétikai minőséget, erősebb, gazdagabb esztétikai élményt hozzanak létre. Ezen az estén Klaas Stok vezényelte a Holland Kamarakórust, meg kell hagyni, briliánsan. „Ez bizonyára a karnagy hatyúdala lesz, mert úgy hírlik, szeptember 1-jétől Peter Dijkstra veszi át a karnagy palcát”, gondoltam.

A holland énekesek tematikus műsört adtak, a címe „Az elveszett órában” volt, amelyet az óraátállítás miatti „eltűnő” egy órában októberben Hollandiában szándékoznak előadni, a pécsi koncertet előzetesnek szánták. „Úgyes húzás a tematikus műsor, jó poén az eltűnt óra is – kajánkodtam magamban –, de halljuk végre az éneklésüket!” Rápillantottam a műsorfüzetre, csupa modern zeneszerző nevéet láttam, egyedül Gesualdo szerepelt a „régiek” közül, de hát ő ultramodern hangzásvilágával beleillett a XX–XXI. századiak csoportjába. „No ez már a második úgyes húzás, elvégre a jól összeállított műsor fél siker”, gondoltam újfent. Hirtelen meghökkenve tapasztaltam, hogy elsötétül a nézőtér – ami koncerteken ugyebár nem szokás, viszont minden egyes kórustag feje fölött kis spotlámpa derengő fénye gyúlt, mintha az őszi bíbor kódok ereszkedtek volna rájuk és a nézőtérre. „Ez a játék a fényekkel már a harmadik sike-

res húzás”, állapítottam meg kissé türelmetlenül, mert még mindig nem énekelt senki. S akkor az énekszóval együtt megérkezett a film. Nem a szokásos háttérvetítés, kimerevített képekkel, hanem mindvégig mozgó, az énekszámokhoz hangulatilag, tartalmilag igazodó melankolikus, borongó, az idő elvontságát kifejező művészfilm, önmagában is megálló, szép művészi alkotás, amelyet számítógépről vezérelt a nézőtéri páholyban ülő szerző, az előadás végén nagy tapsot aratva. Szálltak-szálltak a csodaszép dallamok egy kitűnő kórus kitűnő előadásában egy kitűnő karnaggal a sötét, vörösös derengésben, és a háttérben pergett a zene hangulatát kifejező filmalkotás. Ezen a ponton megadtam magam: tényleg lehetséges sokfajta szépséget, például hangokat, fényeket, hangulatokat, filmeket egyetlen célra irányítani. Az eredője ennek a sokféle, egymásra rimelő, egymásba fonódó szépségnek a felfokozott művészi élmény. Mintha egyszerre szívnánk ópiumot és egyszerre innánk pezsgőt kaviárral puha-pihe párnákon a felhőkön lebegve, a hurik meg közben legyezgetnének... Isten hozott, „crossover”, hát te is megérkeztél a pécsi Europa Cantatra!

Viva la Musica

Kell-e jobb útlel a XIX. pécsi Europa Cantatnak, mint egy olyan miniszter (Balog Zoltánról van szó), aki gyerekként maga is iskolai kórusban énekelt, aki nemcsak videofelvételről mondott meleg hangú beszédet a záró hangversenyen az egybegyűlteknél, hanem maga is újból énekel, tagja az újonnan alakult minisztériumi énekkarnak? Közvetlen munkatársa, *Hoppál Péter* államtitkár meg egyik tanult szakmáját gyakorolva, maga vezényelt el egy kóruszámot a fesztiválon.

A Dóm téri nyitó, illetve záró hangversenyen a legsikeresebb atelier-ek és Pécs-Baranya legjobb kórusai, énekes, hangszeres és táncos együttesei léptek fel a legismertebb pécsi karnagyok – *Tillai Aurél*, *Lakner Tamás*, *Jobbágy Valér* – vezényletével, az állandó „állandó kórus” szerepét betöltő Pécsi Egyetemi Kórus pedig mindvégig kitűnően, kulturáltan énekel (*hja kérem: ők is Tillai Aurél neveltjei!*). Szívből jövők voltak az elhangzó rövid, magvas videobejátszások és beszédek is: megszólalt Pécs polgármestere, a pécsi püspök, az Európai Kóruszövetség – Europa Cantat elnöke, Tallin polgármesternője – akinek a pécsiek ünnepélyesen továbbadták az EC zászlaját, amelyet mindig a soron következő EC városa polgármesterének szokás továbbadni, amelyet ő egy Tallint ábrázoló képpel és egy tallini videoklip lejátszásával viszonzott –, és ugyancsak a technika jóvoltából szintén videoüzetként felolvasták a hajdani pécsi Europa Cantat nagy mentora, az időközben elhunyt Marcel Carneloup feleségének megindító üdvözlő levelét is. És ne feledkezzünk meg a legeslegújabb technikai vívmányról se, a Dóm téri estétet kísérő tányér nagyságú drónról se, „aki” néma szitakötőként kerengett mindvégig ide-oda a fejünk fölött, felvételeket készítve a barátságosan neki integető nézőközönségről. A leglátványosabb mégis a záró hangversenyen a dóm körvonalára készített többperces fényműsor volt, amely a formák és a színeket nyelvén meg-rázó és szokatlan vizuális élményt adott, zeneszó mellett szó szerint új megvilágításba helyezte a templom egyébként seszínű köveit, falait, tornyait.

A jó technika minden?

Bár nem központi témaként, de a fesztiválon téma volt az éneklés technikája, és a hangszerek királynője, az orgona is terítékre került (ne feledjük, a Pécsi Székesegyháznak az országban egyedülállóan modern technikájú orgonája van!).

Ami pedig az éneklés technikáját illeti, szakmai kíváncsiságból elmentem egy új, modern kórusmű nyilvános próbájára a pécsi Nagy Lajos Gimnázium dísztermébe is, mert azt ígérte a programfüzet, hogy a TENSO-network vezetője a TENSO-technikáját fogja bemutatni e mű bemutatásával a profi fiatal énekesekből álló Europa Chamber Choir Kórus közreműködésével. A networkvezető elsőként a hangképzéssel kapcsolatos valamennyi szervet, testrészt megmozgatta – a közönséget is bevonva a tréningbe –, hogy megteremtse a helyes hangképzés fizikai bázisát. Majd az egyes hangok imaginációjával (kézmozdulatokkal, mozgássorral képezte le a „hangzós” hangok, vagyis az alsó, a középső és a felső nyelvvállású valamint az ajakkerekítés és az ajakrészes magánhangzók képzési folyamatát).

Mindez elfogadhatónak, sőt hasznosnak tűnt, viszont volt, amit megkérdőjeleztem. Nevezetesen azt, hogy a networkvezető, aki a gyakorlatok után rátért a voltaképpeni hangképzésre, mindvégig zongorán, vagyis temperált (!) hangszeren adta meg a hangképzőgyakorlatok akkordjait, akkordfelbontásait és a mű egyes akkordjait is, ami a klasszikus hangképzés szabályai szerint tilos, mert a temperált hangszer pontatlanul adja meg egy hang rezgésszámát, így ez az énekesek hallását egyenesen rontja. (Az egyébként profi kórus észrevehetően többször csúszott negyed-, félhangnyit a mű éneklésekor, talán épp emiatt?)

Kétségtelen, hogy a jelen, még inkább a jövő kórusműzikájában mindinkább szerepet kapnak a tonalitás határát súroló vagy atonális művek, ami hangképzéssel kapcsolatos problémákat is felvet: képes-e atonális művet olyan kórus hibátlanul megtanulni és előadni, amelyikben a kórustagoknak nincs abszolút hallásuk? (Magyarországon évekkel ezelőtt tudtommal csak Sziklay Erika volt az egyetlen, aki – abszolút hallása lévén – képes volt magánénekesként atonális művet elénekelni. A tonalitás határát súroló vagy atonális műveknél a hangok, az akkordok minduntalan relatívvá válnak, vagyis a hangmagasságot hangról hangra minduntalan újra kell értékelni és viszonyítani, pl. ami az előbbi akkordban tonika volt, a következő akkordban már nem tonika, – vajon de meddig képes ezt a sokszori váltást követni a klasszikus hangképzéssel edződött fül?)

A kételyek eloszlatása végett gyors közvélemény-kutatást végeztem a helyszínen, megkérdeztem a kórustagokat, kinek van közülük abszolút hallása. Azt válaszolták, úgy tudják, körülbelül húsztagú kórusukból egyiküknek sincs, csak egy fiatalember állította magáról, hogy „félabszolút” hallása van (tényleg létezik ilyen: az énekes mindig ugyanahhoz a konkrét hanghoz képes a többi hangot viszonyítani). Kíváncsian várom, hogy a hazai hangképzés szakemberei ezzel a témakörrel is foglalkozzanak a ZeneSzó hasábjain, jó lenne szakmailag megalapozott hozzászólásokat kapni ez ügyben.

Még sok minden lenne, amit el lehetne mondani erről a fesztiválról, de hát véges a papíros, és az olvasó türelme is. Annyit azért ígérhetek, hogy néhány interjú erejéig a ZeneSzó hasábjain még lesz folytatása a XIX. pécsi Europa Cantatnak.

Kocsis Klára

A MAGYAR KÓRUSOK ÉS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE - KÓTA ÁLLÁSFOGLALÁSA

A nagy sikerű pécsi Europa Cantat Fesztivál záró ünnepségén, augusztus 1-én az a megtiszteltetés érte a résztvevőket, hogy **Balog Zoltán** az Emberi erőforrások minisztere video üzenetben küldte üdvözlését. A beszédben többek között elhangzott, hogy ahogyan az elmúlt években az iskolai oktatásban bevezetésre került a napi testnevelés, úgy most itt az ideje, hogy az ének is elnyerje méltó jelentőségét. Mindenki számára jól ismert tény, hogy a közös éneklés, az együttes művészi tevékenység személyiségformáló, közösség építő ereje egyre inkább elidegenedő, konfliktusokkal teli világunkban milyen sokat segíthet. A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége, a KÓTA munkacsoportja készen áll arra, hogy Miniszter úr elképzelései szerint kidolgozzon egy két éves munkatervet a mindennapos éneklés megvalósítására. Ez nem feltétlenül jelent óraszám növekedést, bár ahogyan az elmúlt években bizonyos osztályokban bevezették a heti két énekórát, reménykedünk, hogy ez a felső tagozatosok számára is általánossá válhat. A terv középpontjában azonban az áll, hogy az éneklő kedvet erősítsük. Sokan és sokat fanyalognak, hogy

egyáltalán ebben a világban akarnak-e még énekelni a fiatalok. Minden kétséget kizárt a néhány napja befejeződött Europa Cantat Fesztivál, ahol az esti közös éneklések több ezer embert vonzottak. Ezt az együttesen megélt felejthetetlen élményt szeretnénk továbbadni az iskolás gyermekek számára is. A mindennapos éneklés programja tartalmazza majd a tanárképzés, illetve a tanári továbbképzések tartalmi megújítását, illetve megfelelő énekes segédanyag kidolgozását. Olyan énekes zenei anyagot szeretnénk a tanárok kezébe adni, melyeket bármilyen korosztálynak, rövid idő alatt, könnyen meg lehet tanítani, amely sikerélményt és örömet ad az együtt éneklőknek. Kodály Zoltán 1929-ben írta:

„Mit kellene tenni? Az iskolában úgy tanítani az éneket és a zenét, hogy ne gyötrelmem, hanem gyönyörűség legyen a tanulónak, s egész életére beleoltsa a nemesebb zene szomját.”

A magyar kórusművészetnek ennek jegyében készül arra, hogy 2017-ben, Kodály Zoltán halálának kerek 50. évfordulóján már eljuthassunk oda, hogy az éneklés az iskolás gyermekek részévé váljon.

Budapest, 2015. augusztus 5.

Dr. Mindszenty Zsuzsánna

Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA elnök

Bárdos Tanár Úr már 1955-ben figyelmeztetett!

MINÉL TÖBB ÉNEKET!

Az ifjúsággal való foglalkozást át meg át kell szőnie az éneknek és a zenének.

Iskoláink – általános rájuk panasz – rendkívüli módon megterhelik a gyermeket elméleti tanulnivalókkal. Annál fontosabb, hogy ahol és amikor csak lehet, fűrdessék meg ezt a fáradt szellemet a dal üdítő, pihentető fürdőjében. Az ének segít elűzni a fáradtságot, és új erőt ad a további munkára.

A sok tantárgy mellett aránylag mostohább sorsa van az iskolai ének-oktatásnak. Sőt, óraszámcsökkentések is fenyegetik épülő zenekultúránk alapjait, melyeket pedig mi más rakhatna le – hányszor mutatott rá Kodály Zoltán! -, mint az iskola? Minél alsóbb fokú, annál több eredménnyel. Kötelességünk tehát, hogy az iskolán kívül annyit pótoljunk a hiányokból, amennyit csak tudunk. – De hát miért fontos mindez? Nem valami „szakmai sovinizmus” nyilatkozik meg az énekpedagógia híveiben? Feleljenek erre a további pontok.

„Hogy a művészetben gyönyörköd-hessünk, művészileg képzetteknek kell lennünk.” Persze, az úttörőcsapat nem zeneiskola. Mégis, minél többet nyújt a zene élményeiből, annál inkább hozzásegítheti az ifjúságot, hogy majdan – egész életen át - részese lehessen annak a gazdagságnak, amit zene jelent értői, kedvelői számára. De a tisztán zenei „értéktöbblet” nyújtása még távolról sem minden!

Javára van az egészségnek a rendszeres éneklés. A gége, a tüdő, a rekeszizmomnak állandó foglalkoztatása: edzés, ami teherbíróvá teszi a szerveket. Ám belsőleg is edz, fejleszt, - embert nevel az ének!

Fogékonnyá teszi a dalos lelket minden más szépség iránt is. Tapasztalat: sokat, jól éneklő közösségekben nagyobb az érdeklődés könyvtár, tárlat, színház iránt is.

Gazdagítja a kedélyt. Nincs az a szavalóművész, aki annyit tudna mondani egy vers lényegéről, mint a jó dallam. Mennyivel vidámabb dolog egy jókedvű dal éneklése, mint olvasása! Mennyivel mélyebben hat a szívbe egy bujdosó- vagy sirató-ének, mint annak pusztaszövege! Gazdagabb ember, színesebb életű lesz a sokat éneklő.

Nemesíti az ízlést. „Éneklő diákjaim nem marházzák egymást – legalább is nem annyit” – vallja minden énekkartató, aki nyitott szemmel figyeli munkája eredményeit. Nemesíti az ízlést az ének olyan értelemben is, hogy amit szónoklatokkal nem tudunk elérni: a jó zenén nevelődő ifjúság lenézi, kigúnyolja a selejt-zenét, a „jampi”-nótákat. Már pedig ilyesmivel bőven el vagyunk látva!

Tevékennyé is tesz az ének! Az éneklés: többszörös aktivitás. A levegőt adagolni, a hangokat képezni, a szöveget megformálni, indítani, erősíteni, halkítani, hangsúlyozni, a többire figyelni – számos tennivalója van az éneknek. Természetessé válik a tevékenység. És valóban, nem mindenütt a buzgó énekesek egyben színdarabra, kiállításrendezésre, mindenre legjobban kapható „mindenesei” az ifjúsági életnek?

Fegyelmez is a közös ének! Hogyne! Az énekesnek vérévé válik, hogy nem énekelhet kedve szerint össze-vissza, nem csillogtathatja külön a hangját, mert minden önkényességgel, egyénieskedéssel elrontja a többiek énekét. A saját bőrén ösztönösen tanulja meg, hogy csak fegyelmezett munkával lehet eredményt, sikert, valami szépet elérni. Kihat ez is egész életére.

Pontosságra szoktat. Ritmusnak, dallamnak, szövegnek, hangszínezésnek nagyon finom részleteiben kell precíznek lennie az énekesnek. Hogyne venné át a pontosságot is egész természetét?

Kitartásra is nevel. Az énekes jól tudja, hogy egy műsort nem lehet csak úgy, hübelebalázs módjára

összecsapni. Hosszú, szívós munkával kell készülni arra, amíg az első próbálkozások zavaros hangjaiból szépencsengő, élvezetes muzsika lesz. Más téren is vérévé válik a szívósság, a kitartás.

A figyelmet is élesíti az ének. A vezető minden legkisebb mozdulatára, szemerebbenésére figyel-nem kell, ha a karban énekelek, különben elrontom a többiek dolgát.

Edzi az emlékezőtehetséget. Aki sok dalt tanul könyv nélkül, annak nemcsak dalra lesz fogékonnyabb a memóriája. Edzette általában ezt a készsé-gét.

Felelősségérzetünket is növeli a közös ének. Megszokja az énekes, hogy nem mindegy, milyen módon vesz részt a munkában. Nem mondhatja magá-ban: no, majd a többiek. Minden egyes tag felelős a sikerért vagy balsikerért.

Növeli a szociális érzést. Az énekben annyira összeforr minden egyén, amihez alig fogható más közös munka vagy gondolat. Énekkarokban való-ban nincs osztálykülönbség! Csak egy nagy család van, ahol mindentag megbecsüli és magával telje-sen egynek érzi a másikat, hiszen együtt művelik a szépet, együtt vállalnak munkát, együtt vívják ki a sikert. 60-70 éves emberek is hűségesen kitarta-nak énekkaruk mellett, meg sem tudnának lenni nélküle.

De ha mindez ilyen mélyen érinti a fejlődő, formálódó fiatal lelkeket, nem lehet közömbös, hogy milyen anyaggal tápláljuk az énekesek étvágyát. Éppen, mert nagyon mélyre hatoló élményekről van szó, rendkívül fontos, hogy csak a legnemesebb, legtisztább tápanyagot adjuk elébük. Csak jót és jól! Óriási szerencsénk: a magyar nép sokezernyi dala tiszta, nagy művészet; mégsem kell műveléséhez szaktudás. Ezen kell nevelődnünk elsősorban, aminthogy Kodály Zoltán mondja: zenei anyanyelvünket kell először biztosan, tisztán, jól beszél-nünk. Aztán persze jöhet egyéb is: más népek értékes dalai, a műzene megfelelő (az ifjúság technikai készségét túl nem haladó) termékei: műdalok, karé-

nekek. Ma, amikor az egész világon egyre szélesebb körben terjednek el Kodály Zoltán és Bartók Béla művei, amikor előadóművészeink éppen olyan megbecsülést szereznek világszerte a magyar népnek, mint sportolóink, akkor kötelességünk a tömegsport mellett, a tömegek zenei nevelésével is ugyanolyan mértékben foglalkozni! Két világnév, és mögötte semmi? Alkalmilag ifjaink összetalálkoznak idegen tásaikkal: „Hát ti nem ismeritek Bartók és Kodály zenéjét? Azokat a dalokat, amelyekből megismertük és megszerettük a ti népetek lelkét? – és akkor ott álljanak némán, megszegyenülve?

Előre a „zene és sport nemzete” útján!

Minél több éneket az ifjúság életébe!

Bárdos Lajos

(Úttörővezető, 1955, 8-9. szám)

MUZSIKÁL AZ ERDŐ

Az idei már a tizenkettedik alkalom volt, hogy a Mátra-vidéken ezen a címen – az azonos nevű alapítvány szervezésében – kulturális rendezvénysorozatot tartottak. Az egyhetes program kezdeményezője, lelke és motorja *Szabó Lajos* erdész, az északi Mátra erdeinek „gazdája”. A programsorozat ideáját más tájak erdeibe is exportálják néha, ha készséges partnerre találnak. Két éve például a Kecskemét környéki, kiskunsági erdők voltak hangosak nemcsak a madárdaltól, hanem az ének és zene-szótól is.

Mátraverebély-Szentkúton 2015. június 28-án Agócs Gergely előadását követően, a **Muzsikás Együttes** közönséget megénekelgető-meg-táncoltató műsora között kórustalálkozóra is sor került a szabadtéri templom csodálatos környezetében. A három énekkar változatos, a helyhez illő szakrális vagy természet közeli tartalmú darabokat adott elő. Özdról érkezett a műsort kezdő együttes: a Szent Kereszt plébánia még útját kereső **Jubilate Kórusa**, *Ficz Sándorné* vezetésével. Másodikként a

tapasztaltabb, idegen színpadon is biztonságosan helytálló jászberényi **Székely Mihály Énekkar** szerepelt. *Karnagyuk Cs. Nagyné Turi Márta*. A **Cantus Corvinus Kórus** a déli Mátra-alja fővárosát, Gyöngyöst képviselte *Holló Erzsébet* lendületes vezényletével méltó befejezést adva az egyéni kórus-produkcióknak az összkari szám előtt.

Az erdei zenei események július 27-én kezdődött sora egy héten keresztül folytatódott sokféle stílust, műfajt megidézve a Mátra vidék különböző pontjain élőket, az odalátogatókat megajándékozva a természet és a muzsika kettős élményével.

Dezses Mihály

LAJTHA LÁSZLÓ ZENESZERZŐ, NÉPZENEKUTATÓ EMLÉKÉRE SZOBROT AVATTAK BUDAPESTEN, A KÁROLYI KERTBEN

Lajtha László, 1892. június 30-án született. 2015-ben az évforduló napján, avatták Gálhidy Péter szobrász művész alkotását, így – régi hiányt pótolva

Dr. Hoppál Péter, az Emberi Erőforrások Minisztérium és Kelemen László, a Hagyományok Háza főigazgatója leleplezik a szobrot

– első alkalommal állítva szobrot a zeneszerzőnek.

Közös összefogás eredményeként került sor az ünnepélyes szoboravatásra. A Hagyományok Háza, a Magyar Művészeti Akadémia, a Fővárosi Önkormányzat és Belváros-Lipótváros Önkormányzata támogatásával valósulhatott meg, *dr. Lajtha Ildikó* jogörökös kezdeményezése, aki sajnálatos módon ezt már nem érthette meg, két évvel ezelőtt bekövetkezett halála miatt. *Dr. Hoppál Péter* az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára, *Dubrovay László* zeneszerző, a MMA elnökségi tagja és *Szentgyörgyvölgyi Péter*, Belváros-Lipótváros polgármestere mondott beszédet. Jelen volt a zeneszerző neves agykutató fia, *Dr. Lajtha Ábel*, aki 1948 óta él Amerikában.

A szoboravatást követően a Petőfi Irodalmi Múzeum dísztermében Lajtha László műveiből tartottak hangversenyt, bevezetésként *Dr. Lajtha Ábel* beszélt édesapjáról.

A műsor során elhangzott a fuvolára és zongorára írt Koncert szonáta, *Réti Balázs* az MMA ösztöndíjasa, és *Kanyó Dávid* előadásában. Majd a **Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok**, hangversenymester: *Somogyi Péter* és az MMA ösztöndíjasai előadásában Lajtha I. sinfo-

niettája op.64.(1958).

A rendezvény házi-asszonya, a Lajtha-kutató *dr. Solymosi Tari Emőke* volt, aki ifjú zenetudós hallgatóként – ma már a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem zenetörténet tanára – kezdte kutató munkáját. Ennek eredményeként Lajtha Lászlóról számos tanulmánya, és több könyve jelent meg.

Bartók, Kodály és Dohnányi mellett a XX. század első felének egyik legjelesebb, egyéni hangú magyar zeneszerzője volt Lajtha László. Karnagy, népzenekutató, elhivatott pedagógus (három évtizeden át volt a Nemzeti Zenede tanára, igazgatója) a Magyar Rádió zenei igazgatója, és még

hosszan lehetne sorolni zenei tevékenységét, több rangos nemzetközi szakmai szervezetben betöltött meghatározó pozícióit, kultúrdiplomata és igazi polihisztor volt, a hajlíthatatlan jellemű igaz ember.

1947-ban felkérést kapott T.S. Eliot „Gyilkosság a katedrálisban” című drámájából forgatott film zenéjének az elkészítésére. Egy évet töltött Londonban, a családjával. A szerződés lejártá után fölmerült benne a „menni vagy maradni” kérdése, de tudatosan választotta a hazajövetelt, és az ezzel járó nehézségeket. Két fia László és Ábel kinn maradt Angliában, tudományos munkáikat folytatva, ő 1948-ban hazatért feleségével. Arra nem számított, hogy ezt követően 14 évig (1962-ig) nem kap útlevelet. Minden addigi állását elvesztette, műveit nem játszották. 1951-ben Népzene-kutató munkásságáért Kossuth-díjban részesítették, (amit rászorultaknak osztott el). Ugyancsak ez évben *Asztalos Sándor* és *Dr. Újfalussy József* segítségével megalakulhatott Lajtha népzenegyűjtő csoportja, így fizetést kapott, miközben független maradt bármely intézménytől. A csoport utazó tagjai *Erdélyi Zsuzsanna* és *Tóth Margit* voltak.

További sok tervet szövegetve – váratlanul – 1963 februárjában szívinfarktus vetett véget életének. Személye és művészete évtizedekig méltatlanul háttérbe szorult. Egy egész generáció nem ismerhette meg munkásságát, műveit.

Hűséges felesége,

A Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok

Dr. Lajtha Ábel beszélt édesapjáról

A díszkút, rajta a felirat: Lajtha Kút

dr. Lajtha Lászlóné Hollós Róza idős korában még rendezte férje hagyatékát, 1990-ben bekövetkezett halálát követően a zeneszerző unokahúga *dr. Lajtha Ildikó* folytatta ezt a komoly feladatot.

Lajtha László Budapest szülőte. Otthonuk mindvégig a Belvárosban volt, Váci utca 79.

A ház ma is megtekinthető rajta a „Lajtha Ház” felirat, és egy díszes mészko képerketbe foglalt emléktábla hirdeti az utókornak, hogy:

E házban élt/ és alkotott maradandó/ értékű műveket/ LAJTHA LÁSZLÓ (1892-1963) Kossuth-díjas zeneszerző/ és népzene-tudós. Alatta díszkút, rajta a felirat Lajtha Kút.

Így legjobb választás, hogy az első Lajtha szobor a Belváros szép parkjában kapott helyet.

A Lajtha hagyaték 2001-ben került a Hagyományok Házába, ahol hangverseny és rendezvény keretében több alkalommal emlékeztek Lajtha Lászlóra. Ott került bemutatásra 2010-ben a Hagyományok Háza kiadásában megjelent két könyv, Solymosi Tari Emőke: „Két világ közt – Beszélgetések Lajtha Lászlóról” című kötete, melyből legjobban megismerhető a művész élete és munkássága, valamint Erdélyi Zsuzsanna: A „kockás füzet” – Úttalan utakon Lajtha Lászlóval című könyve melyben részletes visszaemlékezés olvasható a gyűjtőutakról. – A 2015. február 13-án elhunyt *dr. Erdélyi Zsuzsanna* Kossuth-díjas néprajztudós, a Nemzet Művésze – 1953-tól egy évtizeden át volt a Lajtha László népzenekutató csoport utazó tagja. A közös munka során írt rendszeres naplót foglalta könyv formájába, így hiteles tájékoztatást nyújtva az utókornak.

A Zenatudományi Intézetben 2013. február 13-án avatták fel az akkor 50 éve elhunyt Lajtha László emlékére rendezett kiállítást és a Lajtha-Emlékszobát. Ekkor a hagyaték nagy része is a Zenatudományi Intézet gondozásába került, ahol a továbbiakban is a kutatók rendelkezésére áll, hogy újabb részleteket tárjanak föl zeneszerzői és népzene kutatói munkásságából.

Márkusné Natter-Nád Klára

A Lajtha-Emlékszoba

BARTÓK-PÁSZTORY DÍJ ÁTADÁSA 2015. MÁCIUS 25-ÉN, A ZENEAKADÉMIÁN

Bartók Béla 1891. március 25-én Nagyszentmiklóson született, és 1945. szeptember 26-án hunyt el New Yorkban. Kezelőorvosától így búcsúzott: "Csak azt sajnálom, hogy tele kofferral kell elmennem."

Magyarországi újra temetése 1988. július 7-én volt, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Az idei esztendő halálának 70-ik évfordulója.

Születésének napjáról, március 25-én évente megemlékeznek a Bartók-Pásztory-díj átadás alkalmával, mióta özvegye *Pásztory Ditta* végrendeletében, saját vagyonából megalapította e díjat. 1984 óta a Zeneakadémia legnevesebb professzorai – kilenc tagú kuratórium, elnöke a Zeneakadémia mindenkori rektora – döntése alapján, kimagasló művészeti tevékenységet

Selmeczi György

folytató zeneszerzőknek, előadóművészeknek-együtteseknek adják át a díjat, akik hozzájárultak a hazai zenei élet fejlődéséhez, a bartóki szellemiség megőrzéséhez. A kitüntetettek között megtalálhatjuk az elmúlt idők magyar zeneművészetének kimagasló egyéniségeit, és a jelenkor kiválóságait.

Hagyományosan minden évben rövid műsorral egybekötött koszorúzás előzi meg a díjátadást a Farkasréti temetőben, Bartók Béla sírjánál. Azt követően kerül sor a Zeneakadémián az ünnepélyes átadásra. Ez évben *Hoppál Péter* kulturális államtitkár is jelen volt, aki hangsúlyozta, hogy minden alkalommal főhajtással adózunk, ha Bartók Béla nevét kimondhatjuk.

Az idei kitüntetettek: **Selmeczi György** zeneszerző, akit az őt laudáló Fekete Gyula az általa ismert legsokoldalúbb zeneszerzőnek nevezett. A szakma rangos másik kitüntetettjei, A Nemzeti Énekkar és **Antal Mátyás** karnagy.

Márkusné Natter-Nád Klára

Antal Mátyás

A NEMZETI ÉNEKKAR ÉS ANTAL MÁTYÁS LISZT DÍJAS KARNAGY Bartók-Pásztory -díjas

ERDEI PÉTER LAUDÁCIÓJA

Ritka szép alkalom a mai, amikor egy olyan együttest és karnagyát ünnepelehetjük, akiknek munkálkodását 2015-ben három évforduló fonja egybe:

- 1) Idén szeptemberben lesz 30 éve, hogy létrejött az Állami Énekkar, a mai Nemzeti Énekkar elődje, Pásztory Miklós – a Magyar Állami Népi Együttes egykori karigazgatója – irányításával.
- 2) 25 éve vezeti az együttest Antal Mátyás Liszt díjas karnagy, és nem utolsósorban:
- 3) Antal Mátyás idén tölti be 70. életévét.

Mindenek előtt elgondolkodva állok meg ennél a szónál: NEMZETI.

Mit jelent ma ez a szó? Haladni akarván a korról, meg nézem az internetet, olvasom: Nemzeti Dal, Nemzeti Színház, Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Nemzeti Énekkar, Nemzeti Dohánybolt. Puff!

Na, köszönöm, akkor inkább magam kútfejből!

Az a szó, hogy NEMZETI a magamfajta ember számára egy magatartást jelent, a legfontosabbat mindabból, ami történelmi távlatban magyar. Ugyanakkor megjeleníti az országos példamutatás felelősségét, a fátkyavivó szerepet, ahová fel lehet nézni, ahonnan tanulni lehet és érdemes, megjelenít valamit, ami hazai és nemzetközi mércével a legkiválóbbak közé tartozik, s akinek működése átöleli az országot, vagy még azon túli területeket is. Voltaképpen ilyen művészegyüttes a mi Nemzeti Énekkarunk is, mely létrejötté óta egyre magasabb szakmai eredményességgel

szolgálja az ország zenei életét, egyaránt felölelve a klasszikus oratórium és a cappella irodalmat valamint a kortárs zeneszerzés legjelentősebb alkotásait. A Nemzeti Énekkar repertoárja elképesztően gazdag. Megtalálható benne sok magyar oratórium, mint pl. Balassa Sándor, Durkó Zsolt, Jeney Zoltán, Orbán György, Petrovics Emil, Soproni József, Szokolay Sándor, Vajda János műveinek első megszólaltatása.

Számos magyarországi bemutatót is énekeltek, mint pl. Schönberg: Mózes és Aron, Ligeti: Requiem, Penderecki: VIII szimfónia, Kurtág: A csüggedés és keserűség dalai, vagy Górecki: Beatus vir.

A Nemzeti Énekkar repertoárjában kiemelkedő helyet foglalnak el Bartók Béla művei is, hiszen a Cantata Profana mellett a szerző valamennyi vegyes és férfikarra írott darabját elénekeltek már.

Antal Mátyás 25 éve vezeti ezt a kitűnő együttest, és ez nagyon sokat elárul. Tudjuk jól, egy magas színvonalat elérni nem könnyű dolog, de hosszú éveken át megőrizni, netán tovább emelni azt, az az igazi Kunst! Ha körülnézünk Európa legjobb énekkarai között, akkor azt látjuk, hogy azok a művészek, akiknek működése egyéni nyomot hagyott a kórusművészet palettáján, legtöbbször hosszú évtizedeket töltöttek el egyazon együttes élén. Itt val pl. a svéd Eric Ericson, aki 40 évig állt az uppsalai Orphei Drängar élén, vagy Helmuth Rilling, aki hasonló hosszú időt töltött a Gächinger Kantorei élén. De említhetném Sir David Willcoxot és a King's College kórusát, Erwin Ortner-t és az Arnold Schönberg kórust, vagy éppen Szabó Dénest és a Pro Musica Kórust.

A Nemzeti Énekkar karnagyának nincs könnyű dolga. Magam is tudom a gyakorlatból, hogy egy hivatásos együttes karigazgatójának folyamatosan kettős feladatot kell ellátnia. Egyrészt előkészíteni az énekkart a mindenkor vendégkarmester fogadására, – más szóval a műsoron lévő művet szinte koncertkész állapotban átadni, – másrészt pedig a saját maga által dirigált műsorokat mind művészi, mind pedig kóruspedagógiai szempontból az együttes pillanatnyi lehetőségeinek és szükségeltének tükrében alakítani. Mert az énekkar nem csak egy csapat jóhangú, jól képzett muzsik, hanem egy érzékeny élő test, amit napról napra gondozni, táplálni, karban tartani kell. Kémiai hasonlattal élve nem keveréket, hanem vegyületet kell nap mint nap újraalkotni! Ez az állandó figyelem és kontroll jelenti a fejlődés egyetlen útját.

Antal Mátyás karnagy úr személyében egy nagytudású, gazdag tapasztalattal rendelkező muzsik áll az együttes élén. Kóruskarnagy, aki egyaránt otthon van a műkedvelő és a hivatásos területen, hiszen évekig vezette a Budapesti Kórust is. Fuvolaművész, kamaramuzsik, kortárs hangszeres művek vezénylő karmestere. 1967-től 1990-ig játszott a Magyar Állami Hangversenyzenekarban, ahol betanító karmesteri munkát is végzett. Több CD-felvétel karigazgatója vagy vezénylő karmestere. Kortárs művek bemutatásáért ötszörös Artisjus díjas! Ma is igen aktív dirigens, emellett jelenleg is tanít itt a Zeneakadémián, fúvós kamarazenét illetve zenekari játékokat.

A vendégkarmesterek jelenléte mindig különleges időszaknak számít egy hivatásos együttes életében. A Nemzeti Énekkart is vezényelte számos világhíresség, de a magyar karmestereket is hosszan sorolhatom, akik dolgoztak ezzel a kiváló együttesel, pl. Doráti Antal, Eötvös Péter, Fischer Ádám, Kocsis Zoltán, Kovács János, Ligeti András, Lukács Ervin, Medveczki Ádám, Pál Tamás és mások.

A Nemzeti Énekkar eredményes munkáját a hazai koncertéletben való állandó jelenlét és a külföldi koncertfellépések egyaránt

aláhúzzák. Énekeltek kétszer is a Vatikánban, fel léptek Belgiumban, Franciaországban, Ausztriában, Spanyolországban és Japánban is.

Ők maguk különösen szívesen emlékeznek az utóbbi években a határon túli magyarok területeken tartott koncertjeikre. Jártak mind a négy égtáj felé, pl. Szabadkán, Nagyváradon, Temesváron, Beregszászban, Dunaszerdahelyen, de a legutóbbi Arad-i vendégszereplés különösen emlékezetes, ahol egy nap 4 különböző fellépést vittek véghez.

30 év az emberi életben igen nagy idő. A Nemzeti Énekkarnak vannak olyan tagjai, akik az alapítás óta ott dolgoznak. Ez igen tiszteletre méltó dolog egy olyan művészegyüttesben, amelyik napról napra testben és lélekben megújulva kell hogy színpadra álljon és szívvel-lélekkel kell hogy énekeljen, mivel a hallgatóság minden este egyszeri, aki az élő zene egyedi élményéért jön be a koncertterembe.

Kívánom, hogy a hamarosan elkövetkező, 30. születésnap koncertjükön is úgy szólaljon meg a hang és a szív, hogy örök élményt adjon mindazoknak, akik létrehozzák és akik hallgatják. A Kuratórium és a magam nevében szívből gratulálok a Nemzeti Énekkar valamennyi tagjának és Antal Mátyás karnagy úrnak.

2015.március 25.

Erdei Péter

*Liszt- és Bartók-Pásztory díjas karnagy,
Érdemes Művész*

„Boldog, aki énekel!”

IV. KESZTHELYI DALÜNNEP

Június 27 – 28-án rendezték meg Keszthelyen a Fő téri Magyarok Nagyasszonya Plébánia Templomban és a Balatoni Múzeumban az amatőr kórusok országos fesztiválját.

Már 1910-ben Festetics Tasziló gróf fővédnöksége alatt 9. alkalommal gyűltek össze az éneklő együttesek; ezt a szép hagyományt élesztették újra a szervezők 2010-ben, majd 2011-ben ismét. Tiszteletre méltó, hogy a város vezetői, a zene iránt elkötelezett pedagógusok és karnagyok minden második évben a Balaton parti városba szólítják az énekelni szerető kórusokat, pompás szervezésről, igazi

vendégszeretetről tesznek tanúságot. És hogy nem akármilyen sikerrel, arra bizonyíték, hogy egyre több az érdeklődő. Míg 2011-ben 16 énekkar, 2013-ban már 25, idén pedig összesen 34 kórus jött el a művészetet pártoló Festetics grófok városába, hogy dallal örvendeztessék meg az érdeklődő közön-

séget. A zsúfolásig megtelt Fő téri templomban C. Tóth Zoltán karnagy, Ruzsics Ferenc, Keszthely város polgármestere és Tódor Szabolcs káplán úr köszöntötte a megjelenteket.

Immáron hagyományosan két összkari művel kezdődött a délelőtti hangverseny. Gebhardi: Glória szálljon a mennybe fel és Halmos László: Minden földek Istent dicsérvétek! – hangzott fel a gótikus templomban Rostetterné Nagy Rita és Kendeh Gusztávné vezényletével. Miközben sorban léptek az oltár elé a kórusok, a Helikon Kastély tükörtermében és a Sétáló utcán is szólt az ének. Az előző években egyházi és világi műsorral kétszer is közönség elé léphettek a kórusok, ezúttal – nagyon helyesen – minden kórus egy alkalommal mutathatta be műsorát, ezáltal felszabadultabban énekelhették válasszott darabjaikat.

A délutáni hangversenyt követően közel 1000 énekes fáklával vonult a Balaton partjára, ahol C. Tóth Zoltán karnagy Bartók Béla keszthelyi gyűjtésű népdalait, Kertész Attila Liszt-díjas karnagy pedig a Bárdos Lajos- Erdélyi József: Istené az áldás kánonját vezényelte.

Másnap délelőtt a Balatoni Múzeumban folytatódott a kórusok bemutatkozása. Itt ráhangolásnak ismét elhangzottak Bartók keszthelyi gyűjtésű népdalai, majd Havasi Bálint igazgató úr köszöntötte a megjelenteket.

A háromtagú zsűri –elnöke Kertész Attila, Liszt-díjas karnagy, egyetemi docens, a KÓTA Művészeti Bizottságának tagja, Rostetterné Nagy Rita, karnagy, a Veszprémi Hittudományi Főiskola tanára, a Dohnányi Zenei Szakközépiskola tanszékvezetője és Nagy Ernő KÓTA- és Atisjus-díjas karnagy – a

kórusok bemutatója után a Festetics György Zeneiskola dísztermében méltatta az énekkarok munkáját. Kertész Attila megköszönte a rendezvény példás szervezését, külön is kiemelve a három keszthelyi énekkar példás szervezői munkáját, akik minősítést

ugyan ezúttal nem kértek, de jelenlétükkel emelték a fesztivál színvonalát / Helikon Kórus, karnagy Kendeh Gusztávné; Kis Szent Teréz Kórus, karnagy Pálné Szelencsik Klára; Salve Regina Kórus, karnagy C. Tóth Zoltán/, kritikusan szólt a műsorválasztásról, a művek tartalmi és formai megoldásáról. Örömmel említette az énekkarok őszinte, átélt éneklését, megköszönte a karnagyok közösségformáló, hiteles pedagógiai munkáját. Emlékkül Czibor Imre művészi kivitelezésű plakettjét adta át a résztvevő kórusok karnagyainak.

Összesen 20 kórus kért minősítést.

Kategória minősítést kapott:

Miskolc, **Forrás Kamarakórus**, vez.: Balásné Molnár Ildikó/
- fesztiválkórus

Budapest, **Pesterzsébeti Városi Vegyeskar**, vez.: Pálffi Krisztina/
- gála kórus

Majs, Harmónia Énekegyüttes, vez.: Imre Lajosné Ivánfi Márta/
- gála kórus

Arany minősítés dicsérettel:

Székesfehérvár, Comenius Kamarakórus, vez.: Lovrek Károly/
Budakalászi Kórus, vez.: Méhes Imre/

Jánossomorja, Canto Excolo Kamarakórus, vez.: Szabó Attila/
Budapest, Vox Insana Kamarakórus, vez.: Tőri Csaba/

Arany minősítés:

Siklós, Tenkes Vegyeskar, vez.: Kecskés Diana/
Budapest, Hunyadi Véndiák Kórus,

vez.: Sebestyénne Farkas Ilona/

Budapest, Óbudai Egyetem Vegyeskara, vez.: Baranyai Anna/
Sopron, Sonitus Scarbantiae, vez.: Harcz Katalin/

Ajka, Jubilate Nőiakar, vez.: Hartinger Nándorné/
Mezőtúr, Vivace Kamarakórus, vez.: Csiderne Csizi Magdolna/

A kétnapos rendezvény ünnepi gála hangversennyel zárult a Fő téri Magyarok Nagyasszonya Plébánia Templomban. Minden elismerésünk karnagyoknak, dalosoknak egyaránt, hogy nyilván egy hangversenyekkel tartalmaz kórusévad után is – fenntartóik segítségével – anyagi áldozatokat is vállalva megtisztelték a IV. Keszthelyi Dalünnepet.

Köszönjük a szervezőknek, Keszthely város muzsikát kedvelő közönségének és a dalosoknak a maradandó zenei élményt.

Nagy Ernő

Budapest, Hunyadi Véndiák
Kórus, vez.
Sebestyénne Farkas Ilona

Kertész Attila
az összkart vezényli

Keszthelyi Helikon Kórus, vez. Kende Gusztáv

Miskolc, Forrás Kamarakórus, vez. Balásné Molnár Ildikó

Baja, Liszt Ferenc Énekkar vez. Makkai Gézá

Székesfehérvár, Comenius Kamarakórus, vez. Lovrek Károly

ÚJABB ÉNEKKAR VETTE FEL BÁRDOS LAJOS NEVÉT

Bensőséges ünnepség színhelye volt augusztus 9-én a soproni Szent Domonkos templom. Ide látogatott az ország túlsó végéből a **Nyírcsaholyi Énekkar**, hogy egykori karnagyuk, **Haller István** jelenlegi lakóhelyén ünnepélyes keretek között felvegyék Bárdos Lajos nevét.

A kórust 1957-ben alapította Haller István karnagy úr. A 107 tagú énekkar kiválóan szerepelt egy év múlva a szarvasi kórusversenyen. A zsűri elnöke **Bárdos Lajos** volt, akit lenyűgözött a lelkes kórus és szuggesztív karnagyuk tevékenysége. 1958. október 18-án otthonában látogatta meg a kórust, részt vett a próbájukon, új művet tanított nekik. Nagy elismeréssel nyilatkozott munkájukról.

A 85 éves Haller István karnagy úr, aki jelenleg a Szent Domonkos templom kántora, élete során 17 kórust alapított és vezetett. Karizmatikus egyéniség, jelenleg is tele energiával, jó kedvvel.

Az ünnepélyes szentmisén a dominikánus rend 800 éves évfordulójára emlékeztek, a kórus énekével emelte az esemény fényét. A szentmise végén Bárdos Ágota a család nevében átadta a névfelvételt engedélyező oklevelet sok sikert kívánva a lelkes kórusnak. A szentmisét a Mária Rádió is közvetítette.

Bárdos Ágota

XIX. EGRI NÉPZENEI GÁLA ÉS ARANYPÁVA NAGYDÍJAS VERSENY

Eger, 2015. augusztus 29-30.

Évek óta minden utolsó augusztusi hétvégemet Egerben töltöm. Nemcsak én, hanem sok-sok népzénet szerető és művelő szakember, előadó és járóelő van itt ilyenkor. Korábban a Dobó tér, ma inkább a Művelődési Ház, vagy most, legutóbb a nem túl messze eső Szépasszonyvölgyi Márai Látogatóközpont Szabadtéri színpada volt a helyszín.

Az eseményt a Bartakovics Béla Közösségi Ház, az Egri Kulturális és Művészeti Központ és a Cantus Agriensis Egyesület hozza létre évről évre a KÓTA mellett. A szervezés gördülékenységét azért elsősorban a Bartakovics Béla Művelődési Ház fáradhatatlan munkatársának (maga is vezet népdalkört), Bimbó Zoltánnak köszönhetjük.

II. Rákóczi Ferenc Férfikar, Csóka

Mint mindig, az idén is három szabadtéri hangverseny volt. A szereplők gyakran azonosak évek óta – megvan ennek is a varázsa. A legjobbakat, legszínvonalasabbakat választják ki a szervezők, Arany páva vagy Arany páva nagydíjasok az előadók, ezzel a feltétellel lehet jelentkezni.

Száll az ének, zeng a citera két napon keresztül – még ha csak egymást hallgatják is a fellépők. Sajnos nem nagy a hallgatóság, talán a hírveréssel lehet baj.

Pedig aki eljön, nem unatkozik. Remek összeállításokat, jó dalszövegeket hallhattunk most is, gyakran egészen kitűnő előadásban. Két határon túli együttes és egy szólista is bemutatkozott.

Bizonyítja ezt a díjazottak (Arany Páva Nagydíj) hosszú listája.

Aranypáva Nagydíjat kapott:

Gyöngyöstarjáni Pávakör
Gyöngyvirág Népdalkör, Szentmária
Hévizgyörki Asszonykórus
Hévizgyörki Hagyományörző Egyesület
Juhász Eszter énekes
Kartali Asszonykórus
Konyári Pávakör
II. Rákóczi Ferenc MME Rákóczi Férfikórusa, Csóka
Nagyrédei Asszonykórus
Pozsik Joachimné énekes
Tóth László énekes
Törő Gábor Hagyományörző Népdalkör, Püspökladány
Török Noémi énekes

A szombati koncert után előadásokat hallott a közönség

Hévizgyörki Asszonykórus

Bartókról. Bár a hivatalos megemlékezést 2016-re tervezi a kulturális tárca, most Bartók halálának 70. évfordulójára való tekintettel mutatta be Birinyi József Eltölt tőlem már minden... c. filmjét, mely egy olyan idős asszonyt mutat be, aki 1912-ben Bartóknak énekelt. Különleges visszaemlékezés, a film 1997-ben készült, főszereplője nincs már az élők sorában. Utána e sorok írója beszélt Bartókról, az emberről.

A vasárnapi gálán valóban a legsikeresebb együttesek léptek fel, jó hangulatú, kedves esemény volt ez is.

Bízunk abban, hogy jövőre is ott lehetünk.

Dr. Fehér Anikó

Törő Gábor Népdalkör, Püspökladány

Brindza Beatrix, Doroszló (Délvidék)

Juhász Eszter, Kiskunmajsa

Török Noémi, Bács-Feketehegy

Törő Gábor Népdalkör, Püspökladány

Birinyi József, a zsűri elnöke adja át az Aranypáva Nagydíjakat

Gyöngyöstarjáni asszony énekel

VII. PÜNKÖSDVÁRÓ FESZTIVÁL BAJÁN 2015

Május 9-én és 10-én került megrendezésre Baján a címben említett Pünkösdváró Fesztivál.

A fesztivál megteremtője *dr. Makkai Gézáné*, a Liszt Ferenc Kórus karnagya. Immár VII. alkalommal vágott bele e nemes feladat megvalósításába. Célja az, hogy - a kórustalálkozók legszebb hagyományainak szellemében - jöjjenek el különböző kórusok, az ország különböző pontjairól, hallgassák meg egymást, énekeljenek egy jót, örüljenek a mások szép produkciójának és tanuljanak egymás zenei munkájából. Ez alkalommal Cegléd, Hódmezővásárhely, Keszthely és Szeged képviseltette magát a házigazda bajaiakon kívül. Hat kórus énekelte. A Fesztivál előkészítésében és lebonyolításában oroszlánrészt vállaltak Liszt Ferenc Kórus tagjai. Köszönet illeti őket is, áldozatos munkájukért!

A hangversenyre a Bácskai Kultúrpalota elegáns termében került sor. A meghívott kórusokat Fercsák Róbert polgármester úr köszöntötte.

A hangverseny házigazdája Pethő Zsolt tanár úr volt. A kórusokat ő mutatta be, ismertette a műsor-

számokat, sőt még zongorakísérőként is közreműködött.

Abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy e koncertet a zsűri meghívott elnökeként hallgathattam végig. Társam volt *Kovács Andrásné* karnagy, szakértő és *Nagy Ernő* Németh László díjas karnagy, a Pécsi Szeráfi Kórus vezetője. Az előző fesztiválon a Szeráfi Kórus, mint résztvevő énekelte.

A koncertet a Bajai **Liszt Ferenc Énekkar** műsora nyitotta. Nagyon jó formában volt a kórus, örültem a szép létszámú férfikarnak is. A kerek, változatos műsor Lassus, Ola Gjeilo norvég szerző, Petrovics Emil és Bárdos Lajos műveiből állott. A karnagy kitűnő érzékkel választotta ezeket a műveket, s a kórustagok boldogan, felszabadultan énekeltek. Például milyen ragyogóan csillant meg a tenor szólam a Réten, réten... című Bárdos-kompozícióban! E kórus tagjai valóban az éneklés örömeért dolgoznak, s minden elismerést megérdemelnek!

Másodikként a Baja testvérvárosából, **Hódmezővásárhelyről** érkezett **Városi Vegyeskar** hallottuk. A kis kórusban hét szoprán, öt alt és a férfikarban további öt fő énekelte. Sajnos, a fiatal karnagy, *Búza András* nem vett részt a megbeszélésen és a zsűri tagjaihoz sem jött oda, így nem tudtuk őt néhány gondolattal megsegíteni. Elmondtuk volna, hogy a zárlatokat érdemes érzékenyebbé tenni, hogy a beéneklés, hangképzés nagyon fontos lenne. Sajnáltuk, hogy

a Mozart műnél, amelyet saját maga kísért, semmi kapcsolata nem volt a kórossal. Ez a produkció szinte az igénytelenség problémáját is felvetette. A kórus két művet is előadott karnagyának szerzeményei közül. S a legvégén Kodály: A szabadság himnuszsa hangzott fel, amit végképp nem értettünk, hiszen e mű végletesen ellentétben áll a karnagy habitusával. Nagyon ajánljuk továbbá, hogy a repertoárban még több, az idő próbáját kiállott, kiérlelt kompozíció szerepeljen.

Nagy létszámú kórus odaadón lelkes éneklése következett ezután. Dús hangzással szólt a keszthelyi **Helikon Vegyeskar**. Karnagyuk, *Kendeh Gusztávné* betegsége miatt *Haga Kálmán* irányítása alatt énekeltek. Hassler, Pitoni, Járdányi, Karai, Bárdos Lajos neve állt a műsorban, a madrigáloktól eljutottunk a népdalfeldolgozásokig. Kedves fiatal kollégánkkal minden izgalmas kérdést sikerült megvitatnunk, reméljük, néhány dologról sikerült meg is győznünk őt. Színes produkciót hallottunk, nagyon sok nagyon szép pillanattal. Az énekesek örömeiket lelték a fellépésben, a karnagy pedig, alapvetően nagy becsben tartotta, hogy egy ilyen jó kórossal dolgozhatott.

A ceglédi **Kardos Pál Pedagógus Kórus** 1972-ben alakult. 1987 óta viseli Kardos Pál nevét. A minősítések alapján „Fesztiválkórus” és „Hangversenykórus” besorolással büszkélkedhet. Énekelve vonultak be, s ez dramaturgiaiailag is izgalmassá tette a helyzetet – Dvorák gyönyörű lassú tétele az Újvilág szimfóniából ragyogó ellenpontja volt az előző percek duhaj, néha picit naturalista megoldásainak. Ezután élvezhettük Caccini: Ave Mariájának muzikális, szép hangzását, kidolgozottságát. Fuvolán közreműködött *Mester Dávid*, zongorán kísért *Timkó Tamás*. Vaughan Williams művében szólót énekelt *Ecsedi Péter*. Szép és ihletett volt az Udvardi: Bájoló. Tóth Péter: Lángok című kórusművét Dsida Jenő versére komponálta. Ragyogó, hogy kortárs zeneszerző kórusművét ilyen kitűnően adták elő. *Mester Dávid* zeneszerzőként is bemutatkozott, Erdélyi népdal című kompozíciója igazán sikeres darab! Karai József: Négy magyar népdal című művét azután ő kísérte zongorán – kitűnően. Az előadás egyébként is rendkívül stílusú és megható volt. Csodálhatuk a felnőtt, érett emberek lelkiileg is átél, mély líraiságát a Tavasz szél tételben, amikor a férfikar és a nőikar egymásnak felelgetett. S azután robbant: Tegnap jártam zabaratni, ma megyek kötözni – mintaszerű tenor – megszólaltatásban! A nagy műsort G. Schwarze: Ó-ír áldásával zárta a kórus. Amit a világhírű Leánykarnál annyiszor átéltem már, a kitűnő éneklés és az ihletett, teljesen átél előadás mélységét – nevezhetem ceglédi szellemnek? Nos, ezt tapasztalhatták meg az ott ülők. Őszinte, igaz muzsikálást. S a legvégén a karnagy nem is vezényelt, hanem a kórusában énekelt, velük együtt lélegezve, örökifjan. Köszönjük kórusnak és karnagyának!

Megint új szín következett, a Szegedről érkező fiatal kórus, a **Particum** és fiatal karnagya, *Lázár Tamás*. Ők 2014-ben Fesztiválkórus lettek, ami szintén nagyon magas besorolás. Bajára sajnos kevesebben tudtak eljönni, mint ahányan a kórust alkotják. Nagyon nagy felelősség hárul ilyenkor mind a karnagyra, mind az énekesekre. Szép hangok, magabiztos éneklés, kiemelkedően bátor előadói készség jellemzi őket. Ezen az estén, vékony mezsgyén jártak: belülről, énekesként nagyon nehéz megítélni, mi történik, ha egyszerűen többet adok, mert nincs itt a szólalom – de illeszkednem is kellene, hiszen kórus vagyunk... Karnagyukat hajtotta valami plusz izgalom, vagy már nagyon meleg lett a teremben, minden esetre a művek néha tempóhatáron mozogtak. A közönségre így is nagyon nagy hatással voltak. Olasz és angol motették, Kocsár Miklós és Szokolay Sándor művei, majd két francia madrigál alkotta igényes műsorukat. És – számukra természetesen, mindent eredeti nyelven adtak elő! Örülünk, hogy hallhattuk őket, s biztos vagyok benne, hogy a jövőben is még sokat fogunk róluk hallani.

Ad Libitum Kórus - Baja, vez.: Pethőné Kővári Andrea

A hangverseny záró részében a **városi Ad Libitum Kórus** lépett színpadra. Karnagyuk *Pethőné Kővári Andrea*. A kórus „Ars Maxima” minősítéssel rendelkezik, amely kórus és karnagyának rendkívül odafigyelő, alapos, kitartó munkáját is tükrözi. Kiegyensúlyozott, szép hangzással szólt a bevezető mű: Paul Peuerl: O, Musica című alkotása. Örültem, hogy megismertem. Ezután Thompson: Alleluja című kompozíciójában gyönyörködhattunk – csodálatosan építkeztek a karnagy irányításával. Bármit nehéz énekelni az Alleluja után, ha ilyen széles és mély hullámzású, mint ahogyan hallottuk megformálni. Kodály – Weöres Sándor: Öregék című kórusműve a kórusirodalom egyik legszebb és egyben legnehezebb műve. Ilyen gyönyörű szoprán-indítást ritkán hallani! Itt is ki kell emelnem a kitűnő építkezést, a hatalmas dinamikai skálát, amelyen a kórus mozog, a ragyogó szövegejtést, s a rendkívül egységes és szép szólamokat, nem beszélve a mű átél énekléséről. Orbán György frappáns kórusművét követően – O Mistress Mine - pedig még Tillai Aurél: Zengő felett című kórusművét is gyönyörködhattunk. Zongorán közreműködött *Pethő Attila*.

A koncert befejezésekként két művet énekeltek a kórusok közösen. Halmos: Jubilate Deo című kompozícióját, Haga Kálmán vezényletével és a híres Rabszolgakórust Verdi: Nabucco című operájából, Soltészné Lédeczi Judit muzsikáló kezei alatt. Zongorán közreműködött *Pethő Attila*.

Valamennyi énekkar a KÓTA díszes emléklapját vehette át.

A szép hangversenyt követően nagyon izletes vacsora várta a kórusokat. A háziasszony körütekintésének köszönhetően a hangulat tovább oldódott, jókedvű táncolásra is lehetőség nyílt – minden adott volt tehát a kórusok közötti barátkozásra.

Az este folyamán a karnagyok a zsűrivel szakmai megbeszélést folytattak. Mindhárom zsűritag értékelte minden kórus produkcióját, s a karnagyok is hozzáfűzték az elhangzottakhoz elgondolásaikat.

A kétnapos rendezvény másnapján, vasárnap reggel részt vehettünk a Pádai Szent Antal Plébánia szentmiséjén, ahol a két bajai kóruson kívül a ceglédi és a keszthelyi énekkar is énekelt.

Ezután a Rókus temetőben rövid megemlékezés, koszorúzás és közös éneklés következett **Lukin**

Liszt Ferenc Énekkar - Baja, Vez.: Makkai Gézáné

László sírjánál. Az ebéd előtti fakultatív program

volt még a városnézés kisvonattal. Nagyon jól éreztük magunkat, vidám nevetés közepette csodáltuk a várost és a gyönyörű tájat.

Baján lenni és halászlét nem enni – vétek! Hát még ilyen finomat, mint amilyet ebédre kaptunk!

Köszönet illeti *Makkai Gézáné Katit* azért, hogy ezt a rendezvényt kitalálta és életben tartja! Az ő alaposága és finom odafigyelése mindenre kiterjedt. Még a plakát, és a műsorfüzet is olyan szép és elegáns volt. Szeretet, jókedv, magas kultúra, barátkozás, felszabadult öröm egyaránt jellemző volt e két gyönyörű, nyári nap hangulatára. Igen, ilyen kórustalálkozókra is nagy szükség van, a sok komoly megmérettetés mellett! Arra, hogy a még meglévő amatőr lelkesedés teret kapjon és megnyilvánulhasson.

Hraschek Katalin

Egy kis technika... 113.

Magánhangzóval kezdeni (darabot, műsort) sokkal nehezebb, mint mássalhangzóval. Azon belül E vagy A, Á kezdő hangzó még veszélyesebb, mert ezekben szeret leginkább a torkunk tevőlegesen részt venni. Magyarul, keménnyé válnak ezek a hangzók, ha nem laza a torok.

Mitől nem laza a torok? Például idegességtől (lámpaláz), az intonálás kényszerétől, rossz szokásoktól (beszéd/ének) stb. Mindezekben az énektechnika tud segíteni. Ha technikailag jó helyen van a magánhangzó és a levegővezetés is megfelelő, akkor jó esély van rá, hogy a torok kiszabaduljon, a hang tisztább, szebb legyen. Mit kell tenni? Ki kell javítani az adott hangzót. Általában egy másik hangzó segítségét vesszük igénybe. Két alapvető szabályt azonban be kell tartani, hogy a munka hatékony legyen, vagyis eredmény mutatkozzék:

1.) A javítandó magánhangzó hangereje feleakkora legyen, mint a segítő hangzóé.

2.) Az egymás után (azonnal) következő mozzanatok között mindig teljes mozdulatlanság ajánlatos.

Az E-t például lehet a korábban már ismertetett „*Himnye*” - gyakorlattal javítani, amelynek megfelelő kivitelezésével egy jó helyen lévő E hangzót kapunk, s rögtön hozzákapcsoljuk a szépen kezdeni kívánt darab első szavát (Erdő mellett estvéledten).

De ez még nem minden, az indító levegő puha hozzáadását is gyakorolni kell. Hogyan?

- Kifújunk minden levegőt, de nagyon lassan, utána

- ugyanolyan lassan vesszük a következő levegőt, nem sokat!

- beállítjuk a szájformát E-hangzóra, de még nem énekelünk, viszont a kilégzés ugyanolyan lassú legyen, szintén egész kevés levegővel. Éneklés/intonálás nélkül teljesen urai vagyunk a helyzetnek, a folyamatnak, érzékeljük a hasizom működését, amit megfigyelünk, s imigyen birtokba vesszük („elmentjük”). Ezután az E hangzót prózában is egy ugyanígy indított (kevés) levegővel azonnal mondjuk ki, majd csak legutoljára énekelünk, szintén lassú (kevés) levegővel indítva.

Az A (Á) hangzó javítására segítségül hívhatjuk az M vagy az N hangzót.

- Hangoztassunk hosszan tartott N, vagy M hangzót, majd igen óvatosan, lassan nyitva a száját, formáljuk az ajkakat A (Á)-ra. Ha betartjuk a fenti szabályt, és sikerül a magánhangzót fele akkora hangerővel hozni, mint a zöngét, akkor az A nem csúszik le a torokba, megkapja csengését, a torok kiszabadul.

- Ezután az előbb leírt levegőindítási gyakorlatot alkalmazzuk, s ha begyakoroltuk ismét előbb

- prózában próbáljuk ki (pl. Ave), s csak aztán

- énekelve.

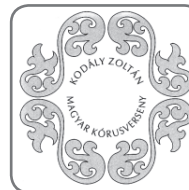
Mind az E, mind az A (Á) helytelen képzésénél beleszólhat az áll feszessége is. Ez egyszerű instrukcióval („Laza állal énekeljünk!”) nem fog eltűnni, hiszen ez egy rossz szokás, (de feszült idegállapot jele is lehet), óhatatlanul visszavisszajön. Ezért ismét csak az éneklés plusz terhe nélkül, némán kell elérni az áll kilazítását. Pl. a lassú kinyitás-becsukás mozdulatával (gondoljunk a kis halakra az akváriumban), melynek ismételtetése során egyszer csak megállunk a nyitáskor, érzékeljük a lazaságot, megjegyezzük, majd azonnal (jó levegő indítással) képezzük a javítandó E és/vagy A hangzót. Utána prózában (többször) az egész szót, s csak legvégül énekelve.

Ilyen tudatosság és türelmes munka természetesen csak felnőtt, vagy majdnem felnőtt kórusoknál várható, kis gyermekeket nem szabad ilyesmivel terhelni. Kisgyermekből álló kórusnál elég annyit mondani, hogy csináljanak egy bamba arcot, és mondják el a következő mondókat: **Bamba Bandi bandukol.** Mozdulatlanságot sem lehet kérni kicsiktől, de azt igen, hogy a mondóka után azonnal mondják ki az adott javítandó szöveget, amit aztán szintén rögtön, csak levegővételnél szünetet hagyva nekik, énekelve folytatnak.

Legközelebb a többi magánhangzóról lesz szó.

Dr. Bruckner Adrienne

FELHÍVÁS „LEGYEN A ZENE MINDENKIÉ!”

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA

2015. november 19-22-ig

ismét megrendezi a magyar kórusok országos minősítő rendszerének legmagasabb szintű versenyét, a

Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusversenyt.

Várjuk azok jelentkezését, akik, együtteseikkel nemzeti kultúránk hagyományait örökítik tovább, a magyar és az európai zeneirodalom értékeinek megszólaltatásával.

Jelentkezési határidő 2015. szeptember 30.

RÉSZVÉTELI FELTÉTELEK

- A Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusversenyen azok a nem-hivatásos énekkarok vehetnek részt, amelyek 2012. szeptember 1. és 2015. augusztus 31. között az „Éneklő Magyarország” kórusminősítésen, illetve az „Éneklő Ifjúság” minősítőn részt vettek, és legalább ARANY minősítést szereztek. Indulhatnak azok a kórusok is, amelyek nemzetközi versenyen kiemelkedő eredményt (1-2-3. helyezés, arany diploma) értek el.

Minősítés hiányában indokolt esetben elfogadunk

2 évnél nem régebbi felvételt, és a Művészeti Bizottság valamely tagjának személyes referenciáját a kórusról.

Részt vehetnek határon túl működő magyar amatőr együttesek is,

amelyek 2012. szeptember 1. és 2015. augusztus 31. között nemzetközi eredményeket értek el.

A verseny egy forduló. Ha egy kategóriában a jelentkezők száma háromnál kevesebb, a verseny rendezői törölhetik a kategóriát. Ez esetben az együttes egy másik - az összehasonlításra leginkább lehetőséget adó - kategóriában indulhat, és az eredeti kategória kötelező művét énekelheti.

Egy kórus azonos szinten (vagy „A”, vagy „B” szint) több kategóriában is versenyezhet.

Nevezési díj: kategóriánként

KÓTA tagoknak: 50.000 forint

KÓTA tagsággal nem rendelkezőknek: 65.000 forint

A jelentkezés elfogadásáról a Művészeti Bizottság dönt.

SZINTEK és KATEGÓRIÁK

A jelentkező együttesek „A” szinten kötelező mű előadásával indulhatnak az alábbi kategóriákban:

1. Kicsinyek kórusa:

létszám: legalább 30 fő

felső korhatár: 12 év

műsoridő: 6-8 perc

kötelező mű:

Horváth Barnabás 21 Gyermekkar kötetből:

10. Kacsa-úsztató,

11. Kis versek a szélről

2. Gyermekkarok:

létszám: legalább 30 fő;

felső korhatár: 16 év

műsoridő: 8 - 10 perc

kötelező mű: Bárdos Lajos: Rika-rika

3. Leánykarok:

létszám: legalább 25 fő

felső korhatár: 20 év

műsoridő 10 - 12 perc

kötelező mű: Terényi Ede: Resonemus

4. Ifjúsági vegyeskarok:

létszám: legalább 25 fő

felső korhatár: 20 év

műsoridő 10 - 12 perc

kötelező mű: Farkas Ferenc: Pataki diákdalok

5. Egynemű kórusok (nőikarok és férfikarok)

létszám: legalább 25 fő

korhatár: nincs

műsoridő: 10 - 12 perc

kötelező mű: Orbán György: O gloriosa (nőikar)

Ádám Jenő: Cinegemadár (férfikar)

6. Kamarakórusok

(énekegyüttesek, valamint egynemű és vegyes kamarakórusok)

létszám: legfeljebb 24 fő

korhatár: nincs

műsoridő: 12-14 perc

kötelező művek:

Szőnyi Erzsébet: Réten szaladoztunk (vegyeskar)

Bartók Béla: Tavasz (egynemű)

7. Vegyeskarok:

létszám: legalább 25 fő

korhatár: nincs

műsoridő 12 - 14 perc

kötelező mű: Kodály Zoltán: Sík Sándor Te Deuma

A jelentkező együttesek „B” szinten kötelező mű nélkül indulhatnak az alábbi kategóriákban:

1. Kicsinyek kórusa és Gyerekkarok

létszám: legalább 30 fő
felső korhatár: 16 év
műsoridő: 8-10 perc

2. Ifjúsági kórusok (egynemű és vegyeskarok)

létszám: legalább 25 fő
felső korhatár: 20 év
műsoridő: 10-12 perc

3. Női karok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

4. Férfi karok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

5. Vegyeskarok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

Eredmények, díjak:

A zsűri minden résztvevő kórusnak összpontszámot és kérésre szóbeli értékelést ad. A versenyző együttesek, pontszámuktól függően ARANY, EZÜST, vagy BRONZ oklevelet kapnak. Az „A” szint ARANY minősítésű kategóriagyőztesei indulhatnak a **Nagydíjért**. A különdíjak odaítélése - az adományozónak a versenyt megelőző felajánlása után - kizárólag a zsűri döntése alapján történik. A versennyel kapcsolatos további részletes információk megtalálhatóak 2015. februártól a ZeneSzó c. újságban és a KÓTA honlapján (www.kota.hu)

Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége-KÓTA

Budapest, 2014. november 21.

**Csoportos és egyéni énekhangképzési ismeretek
Bruckner Adrienne: Énekelni jó(l)! c. könyve alapján
2015. második féléve**

Felelős: Dr Vékassy Lászlóné

Cím: 1052. Budapest Vármegye u. 9. Tel.: 06/20/353-3764, e-mail: vekassy@t-online.hu NFM eng.szám: 82/51/2012.

A továbbképzés célja:

- A csoportos énekhangképzés korszerű módszereinek elterjesztése, középpontban az énekhangok kezelésének, fejlesztésének felelősségteljes szemléletével.
- A tanárok egyéni hangképzésének fejlesztése, hangki karbantartás, munkaképesség gondozás.

A jelentkezés feltétele: felsőfokú zenei végzettség

Javasolt munkakörök: zenepedagógus, ének-zenét tanító tanár, tanító, óvodapedagógus

Az ismeretek számonkérésének módja:

- írásbeli beszámoló formájában beéneklési terv készítése adott korosztály számára;
- aktív részvétel kamaraének mini koncerten.

Foglalkozási órák száma: 30 óra

A továbbképzés ideje 2015. második felében: november 7.,13.,20.,27., december 5. (jelentkezési határidő: nov. 1.)

A részvételi díj összege: 45.000 Ft

Részvételi díjon felüli költségek: vidékieknek szállás

Helyszín: Szabolcsi Bence Zeneiskola, Budapest, V. kerület Vármegye utca 9.

A továbbképzés foglalkozik

- az összes hangképzéssel kapcsolatos pedagógiai kérdéssel (hangképzés szemléletű óravezetés, - kóruspróba, a mutálás problémái),
- tartalmazza a különböző korosztályok beénekltetési módszereit, gyakorlatait,
- egyéni (5 óra) hangképzési ismereteket nyújt.

Az előadásokat (17 óra) a gyakorlati mozzanatokról tanultak azonnali csoportos kipróbálása követi (8 óra)

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagynál és a Szerkesztőségben